

Učivo 5. ročník ZŠ (11.1 - 22.1. 2021)

Geografia

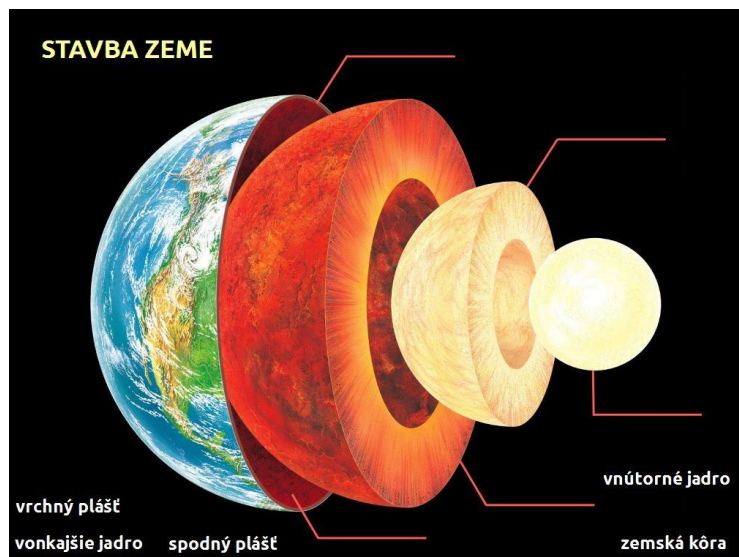
- **Opakovanie: odpovede napíš do zošita**
 1. Zopakuj si svetadiely a oceány (*na mapu sveta napíš názvy kontinentu a oceánu – mapu si nalep do zošita*)
 2. Aké percento tvorí povrch Zeme pevnina a koľko oceán?
 3. Vymenuj všetkých významných objaviteľov
 4. Kto bol prvým človek na Mount Everest?
 5. Čím je známy Jacques Piccard?
 6. Aké satelity poznáš?
 7. Na čo sa používajú medziplanetárne sondy?
 8. Nakresli Zem a vyznač kde sa nachádza: rovník, južná pologuľa, severná pologuľa, severný pól a južný pól
 9. Čo sú rovnobežky?
 10. Čo sú obratníky a ako sa volajú? Nakresli ich
 11. Čo je glóbus?
- **Odpísať si poznámky do zošita Stavba Zeme (v pokračovaní)**
- **Nakresli stavbu zeme: Zemskú kôru, plášť a jadro**

Kto nebude mať – odpísané poznámky a vypracované úlohy hodnotím ako nepracovanie na hodine (známkou)

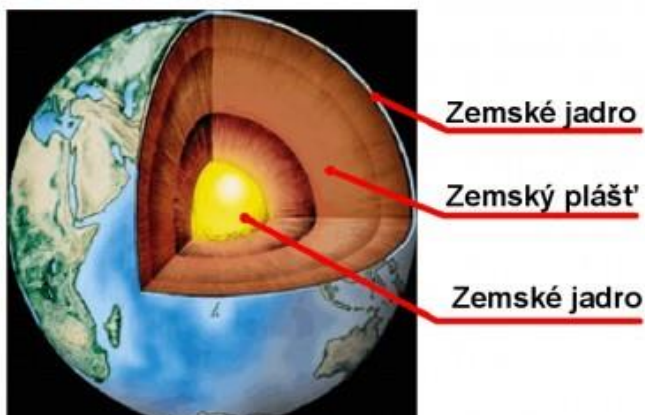


na mapu sveta napíš názvy kontinentu a oceánu – mapu si nalep do zošita

Odpísať poznámky

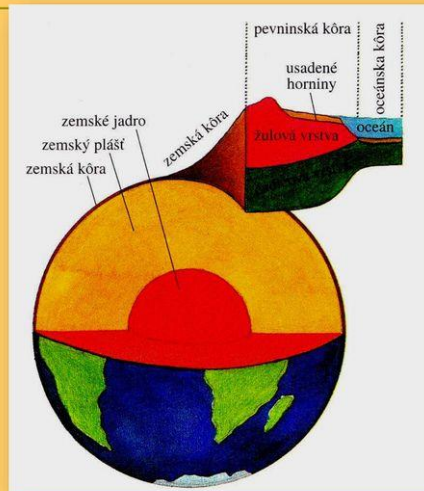


Stavba Zeme



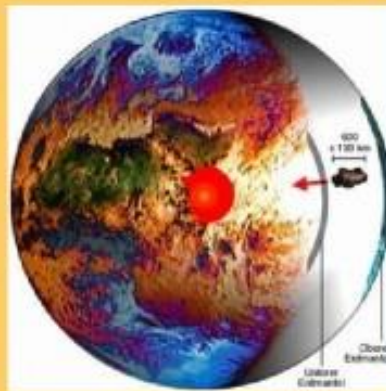
Zemská kôra

- Najvrchnejšia vrstva Zeme, vonkajší obal
- **Pevninská:** hrúbka 30 až 70 km, tvorená zo žuly a čadiča
- **Oceánska:** hrúbka len 4 až 8 km, tvorená len čadičom



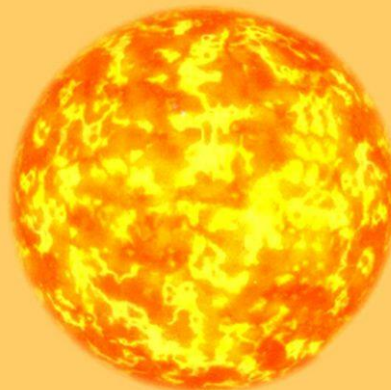
Zemský plášť

- Najhrubšia vrstva Zeme
- Obal okolo jadra prevažne z kremičitanových prvkov
- Delíme ho na vnútorný a vonkajší, prevažne pevný



Zemské jadro

- Ukryté vo vnútri Zeme.
- Je tvorené ťažkými kovmi s veľkou hustotou, prevažuje železo.
- Prvky v ňom sú v roztavenej forme.
- Delíme ho na vonkajšie a vnútorné.



CESTA DO HLBIN ZEME

- NAJHLBŠÍ VRT NA SVETE (HLBKA 15km) V RUSKY
 - SMEROM DO STREDU ZEME SA ZVYŠUJE TEPLOTA A TLAK
 - ZEM JE ZLOŽENÁ Z TROCH VRSTIEV: ① - VO VNUTRI ZEME JE ZEMSKÉ JADRO
ZLOŽENÉ Z KOVOV
 - ② ZEMSKÝ PLAŠŤ - NAJHRUBŠIA VRSTVA ZEME (TEPLOTA 6000°C) - POLOTEKUTÁ STAVE
 - ③ ZEMSKÁ KÓRA - NEMÁ VÍSTE^{VEDÁ} HORNINOVÉ ZLOŽENIE ANI HRŤKY
VENIK POHORI
- ZEMSKÁ KÓRA JE ROZLAMANÁ NA VIACERÉ ČASTI - LITOSFERICKE DOSKY
- LITOSFERICKE DOSKY SA NEUSTÁLE POKYBUJÚ PO POLOTEKUTOM PLAŠTI VPLYVOM TEPLA A TLAKU VLOŽENÝCH VNÚTRA ZEME
 - NAJVIŠÍM VRCHOM NA ZEMI JE MOUNT EVEREST V HIMALAJACH (8848m)
 - VENIK HIMALAJI = ZRAŽKA DVOCH LITOSFERICÝCH DOSIEK
= POHYB JE VEĽMI POMALÝ, VYVOLÁVA OBRŤSKÝ TLAK NA HORA
KTORÉ SA VTLAČA NAHOR A VENIKÁ VRAŠOVÉ^{IM} POHORIE
- ① MOŽU SA ZRAŽAŤ ② VEDIAŤ ③ PODSŤVAŤ (NAKRESLI SH 38, 39)

SOPKY

- SOPKY SÚ MIESTA, KDE NA ZEMSKÝ POVRCH DOSTÁVA HORÚCA ROZTAVENÁ HMO - MAGMA
 - MAGMA - OBSAHUJE PLYNY
 - - VTYÁRA MAGMATICKÝ KOLMB (
 - - SPÔSOBUJE SOPEČNÝ VÝBUCH - SOPKY
 - - TEPLOTA 600 - 1200°C
 - - KEDY PRENIKNE NA ZEMSKÝ POVRCH = LÁVA
 - - NA ZEM SA POSTÁVA SOPEČNÝM KOLINOM
 - VRCHOL SOPKY TVORÍ KRÁTER (JEHO ROZŠÍRENÍM PO SILNOM VÝBUCHU VŤNI KALDÉRA
- (NAKRESLI SH 41)
- TYPY SOPIEK: ① LÁVŤVÁ SOPKA (HAVAI) ② SOPKA Z POPOLA A PRACHU (MEXIKO)

SOPKY NA SLOVENSKE

- ŠTIAVNICKÁ SOPKA - NAJVIŠIA V EURÓPE PRED 15 MILIONAMI ROČÍ
- POENÁ, VÍHORLAT
- NAJMLADŠIA NA SLOV: PUTNIKOV VRCH PRI NOVÁ BAŤA
- (42 mlyeri) SOPKA KRAKATŤA = BLEANSKA A PEVNINSKÁ LITOSFER. DOSKA SA PRIBLI
A PODSŤVAJÚ POD SEBA
- PRI SOPEČNÝCH ČINNOSTI VENIKAJÚ SOPEČNÉ POHORIE

- PRI SOPEČNÝCH ČINNOSTI VYNIKAJÚ SOPEČNÉ POHORIA
- GEJZER - HORÚCI PRAMEŇ (ISLAND)
- SOPEČNÝ OSTROV ISLAND VYNIKOL = DVE OCEÁNSKE LITOSF. DOSKY OD SEBA VZDÁLUJÚ A ZEMSKÁ KÔRA PRASKA
 - V PUKOTNÁCH VYNIKA STÚPA ZVNUTRA MAGMA
 - LÁVA NA POBIATY TUHNE A VYTVÁRA OCEÁNSKE CHRBTY
- NAHROMADENÉ HORNINY VYNIKAJÚ SOPEČNÉ OSTROVY
- SOUPKY A ŽOVEK = SOPEČNÍ POPOL ZYRODŇUJE PÔDU,
 - HORÚCE PRAMENE - ŽISK ENERGIE
 - GEOTERMÁLNA ENERGIA - ELEKTRICKÁ ENERGIA (VÝROBA)

CS Scanned with CamScanner

ZEMETRASENIE

- LITOSFERICKÉ DOSKY KÔRY POPRI SEBE
- MIESTO NA ZEMSKOM VRCHU, CENTRAL VYNIKA ŽEMETR - EPICEN

CS Scanned with CamScanner

Dôležitý video:

Geografia 5. ročník _ Cesta do hlbín Zeme (Vznik pohorí). Stavba Zeme

https://www.youtube.com/?v=SecMb_LG82Y/watch

Zapamätajte si...

- Naša Zem sa skladá z 3 vrstiev. Smerom od stredu sú to:
 - zemské jadro, zemský plášť a zemská kôra.**
 - Zemská kôra môže byť **oceánska a pevninská**. Kôra je rozlámaná na **kryhy**, ktoré nazývame **litosferické dosky**. Tie sa neustále pohybujú. Pri náraze 2 pevninských dosiek vzniklo aj najvyššie pohorie sveta-Himaláje.